

YASHIL IQTISODIYOT YO‘L XARITASI VA UNING JAMIYATDAGI O‘RNI

Abdurahmonov Abdulaziz Maxmudovich

Termiz Davlat Universiteti Iqtisodiyot va turizm fakulteti

Iqtisodiyot yo‘nalishi 221-guruh talabasi

abdulazizabdurahmonov1973@gmail.com

Axmedov Alim Boboniyozovich

Termiz Davlat universiteti Iqtisodiyot va turizm fakulteti

Raqamli iqtisodiyot biznes boshqaruvi va ekonometrika

kafedrası o‘qituvchisi +998 88 551 12 70

akhmedovalim471970@gmail.com

Annotatsiya:

Yashil iqtisodiyot: bu ekologik xavflarni va ekologik tanqislikni kamaytirishga qaratilgan va atrof-muhitni buzmasdan barqaror rivojlanishni maqsad qilgan iqtisodiyot. U ekologik iqtisodiyot bilan chambarchas bog‘liq, lekin ko‘proq siyosiy jihatdan qo‘llaniladigan yo‘nalishga ega.

Kalit so‘zlar: Yashil Iqtisodiyot, past uglerodli, resurslarni tejaydigan, ekotizimlar va bioxilma-xillik, yashil stiker va ekologik belgi.

Yashil Iqtisodiyot hisobotida ta’kidlanishicha, „yashil bo‘lishi uchun iqtisodiyot nafaqat samarali, balki adolatli bo‘lishi kerak. Adolatlilik global va mamlakat darajasidagi tenglik o‘lchovlarini tan olishni, xususan, past uglerodli, resurslarni tejaydigan va ijtimoiy jihatdan qamrab oluvchi iqtisodiyotga adolatli o‘tishni ta’minlashni nazarda tutadi.“ Uni oldingi iqtisodiy rejimlardan ajratib turadigan xususiyat — bu tabiiy kapital va ekologik xizmatlarni iqtisodiy ahamiyatga ega sifatida bevosita baholash (qarang: „Ekotizimlar va bioxilma-xillik iqtisodiyoti“ va „Tabiiy kapital banki“) va xarajatlar ekotizimlar orqali jamiyatga tashqariga chiqariladigan to‘liq xarajatlarni hisobga olish rejimi. aktivga zarar yetkazgan yoki e’tiborsiz qoldiradigan tashkilotga ishonchli tarzda qaytariladi va uning majburiyatlari sifatida hisobga olinadi.

Yashil stiker va ekologik belgi amaliyoti iste'molchilar oldida atrof-muhitga do'stona munosabat va barqaror rivojlanish ko'rsatkichlari sifatida paydo bo'ldi. Ko'pgina sanoat tarmoqlari globallashtirish iqtisodiyotda yashillashtirish amaliyotini targ'ib qilish usuli sifatida ushbu standartlarni qabul qila boshlaydi. Barqarorlik standartlari sifatida ham tanilgan bu standartlar sotib olingan mahsulotlar atrof-muhitga va ularni ishlab chiqaruvchi odamlarga zarar yetkazmasligini kafolatlaydigan maxsus qoidalaridir. Ushbu standartlar soni yaqinda o'sib bordi va endi ular yangi, yanada yashil iqtisodiyotni qurishda yordam berishi mumkin. Ular o'rmon xo'jaligi, qishloq xo'jaligi, tog'-kon sanoati yoki baliqchilik kabi iqtisodiy sohalarga e'tibor qaratadi; suv manbalari va biologik xilma-xillikni muhofaza qilish yoki issiqxona gazlari emissiyasini kamaytirish kabi ekologik omillarga e'tibor qaratish; xodimlarning ijtimoiy himoyasi va huquqlarini qo'llab-quvvatlash; va ishlab chiqarish jarayonlarining muayyan qismlariga uy.

Yashil iqtisodiyot har qanday iqtisod nazariyasi sifatida aniq ta'riflanadi, unga ko'ra iqtisodiyot o'zi yashaydigan ekotizimning tarkibiy qismi hisoblanadi (Lin Margulisdan keyin). Mavzuga yaxlit yondashuv tipik bo'lib, iqtisodiy g'oyalar ma'lum bir nazariyotchiga qarab har qanday boshqa mavzular bilan aralashib ketadi. Feminizm, postmodernizm, atrof-muhit harakati, tinchlik harakati, Yashil siyosat, yashil anarxizm va globallashtirishga qarshi harakat tarafdorlari bu atamani asosiy iqtisodiyotdan tashqarida bo'lgan juda boshqacha g'oyalarni tasvirlash uchun ishlatishgan.

Ushbu atamaning qo'llanilishi rasmiy ravishda tashkil etilgan va bosh harflar bilan yozilgan Yashil atamani noyob va ajralib turuvchi belgi sifatida da'vo qiladigan Yashil partiyalarning siyosiy farqi bilan yanada aniqlashtiriladi. Shunday qilib, odatda yashil iqtisodiyotga o'tishni, biomimikriyani va bioxilma-xillikni to'liqroq hisobga olishni targ'ib qiluvchi „yashil iqtisodchilar“ning bo'sh maktabiga murojaat qilish ma'qul. (Qarang: "Ekotizimlar va biologik xilma-xillik iqtisodiyoti", ayniqsa, ushbu maqsadlarga qaratilgan joriy nufuzli xalqaro ishlar uchun va bularning oddiy odamlar uchun taqdimoti uchun Tabiiy kapital banki.)

Ba'zi iqtisodchilar yashil iqtisodiyotni ko'proq tashkil etilgan maktablarning filiali yoki kichik sohasi sifatida ko'rishadi. Masalan, an'anaviy er tabiiy kapitalga umumlashtirilgan va mehnat va jismoniy kapital bilan ba'zi umumiy xususiyatlarga ega bo'lgan klassik iqtisod sifatida qaraladi (chunki daryolar kabi tabiiy kapital

aktivlari to'g'ridan-to'g'ri kanallar kabi inson tomonidan yaratilgan aktivlar o'rini bosadi). Yoki u marksistik iqtisod sifatida qaraladi, tabiat Lumpenproletariatning bir shakli, insoniyat iqtisodiyotiga ortiqcha qiymat beradigan noinsoniy ishchilarning ekspluatatsiya qilinadigan bazasi yoki neoklassik iqtisodning bir tarmog'i bo'lib, unda rivojlanish uchun hayot narxi va boshqalar. Rivojlangan davlatlar kuchlar muvozanatini aks ettiruvchi nisbatda barqaror saqlanadi va insoniy bo'lmagan hayot juda past.

UNEP (va Buyuk Britaniya kabi milliy hukumatlar) tomonidan tabiiy kapital g'oyalari va „yashil iqtisodiyot“ shiori ostida to'liq xarajatlarni hisobga olish g'oyalariga tobora ortib borayotgan majburiyat maktablar o'rtasidagi farqlarni yo'q qilishi va ularning barchasini „yashil iqtisodiyot“ ning o'zgarishlari sifatida qayta belgilashi mumkin. 2010 yildan boshlab Bretton-Vuds institutlari (xususan, Jahon banki va Xalqaro valyuta jamg'armasi (o'zining „Yashil jamg'arma“ tashabbusi orqali) global pul-kredit siyosati uchun mas'ul bo'lgan) biologik xilma-xillikni baholash va yanada rasmiy va universal biologik xilma-xillikka o'tish niyatini bildirishdi. moliya . Bularni emissiya va chiqindilarni kam bo'lmagan, ammo tubdan nolga tenglashtirishni hisobga olgan holda, Nolinchi Emissiyalar bo'yicha tadqiqot va tashabbuslar ilgari suriladi. UNEP 2011 Yashil iqtisodiyot hisobotida aytilishicha, „mavjud tadqiqotlarga asoslanib, global iqtisodiyotni yashillashtirish uchun yillik moliyalashtirish talabi 1,05 dan 2,59 trillion AQSh dollari oralig'ida bo'lishi taxmin qilingan. Ushbu talabni istiqbolda joylashtirish uchun bu global yalpi kapital shakllanishi bilan o'lchanadigan yiliga jami global investitsiyalarning o'ndan bir qismini tashkil qiladi.“

COP26da Yevropa investitsiya banki ko'p tomonlama rivojlanish banklari bilan kelishilgan va Parij kelishuviga mos keladigan adolatli o'tishning umumiy tamoyillari to'plamini e'lon qildi. Printsipal moliyalashtirishni sof nol uglerodli iqtisodga o'tishga yo'naltirishni nazarda tutadi, shu bilan birga ijtimoiy-iqtisodiy ta'sirlarni, shuningdek, siyosatni jalb qilish va inklyuzivlik va gender tengligi bo'yicha rejalar bilan birga uzoq muddatli iqtisodiy o'zgarishlarni amalga oshirishga qaratilgan.

Afrika taraqqiyot banki, Osiyo taraqqiyot banki, Islom taraqqiyot banki, Yevropa Kengashi taraqqiyot banki, Osiyo infratuzilma investitsiya banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki, Yangi taraqqiyot banki va Amerikalararo taraqqiyot banki ko'p

tomonlama rivojlanish banklari qatoriga kiradi . iqlim o'zgarishini yumshatish va adolatli o'tish tamoyillarini qo'llab-quvvatlash. Jahon banki guruhi ham o'z hissasini qo'shdi.

Karl Burkart yashil iqtisodiyotni oltita asosiy sektorga asoslangan deb ta'riflagan:

- Qayta tiklanadigan energiya
- Yashil binolar
- Barqaror transport
- Suvni boshqarish
- Chiqindilarni boshqarish
- Yerni boshqarish

Xulosa o'rnida, Global biznes vakili bo'lgan Xalqaro Savdo Palatasi (ICC) yashil iqtisodiyotni „iqtisodiy o'sish va ekologik mas'uliyat ijtimoiy rivojlanishdagi taraqqiyotni qo'llab-quvvatlagan holda o'zaro mustahkamlovchi rejimda birgalikda ishlaydigan iqtisodiyot“ deb ta'riflaydi.

2012 yilda ICC har ikki yilda bir marta konsultatsiya qilinadigan xalqaro ekspertlarning hissalarini o'z ichiga olgan Yashil iqtisodiyot yo'l xaritasini nashr etdi. „Yo'l xaritasi“ „yashil iqtisodiyot“ tushunchasini oydinlashtirish va shakllantirish bo'yicha keng qamrovli va ko'p tarmoqli sa'y-harakatlarni ifodalaydi. U global muammolarga yechim topishda biznesning rolini ta'kidlaydi. U yashil iqtisodiyotga o'tish uchun biznes/tarmoq ichidagi va hamkorlikdagi harakatlarga taalluqli quyidagi 10 ta shartni belgilaydi:

- Ochiq va raqobatbardosh bozorlar
- Ko'rsatkichlar, buxgalteriya hisobi va hisobot
- Moliya va investitsiyalar
- Ogohlik
- Hayotiy tsikl yondashuvi
- Resurs samaradorligi va ajratish
- Bandlik
- Ta'lim va ko'nikmalar
- Boshqaruv va hamkorlik
- Integratsiyalashgan siyosat va qarorlar qabul qilish

Adabiyotlar

1. United Nations Environment Programme (UNEP)“. 2016-yil 27-martda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 2016-yil 11-may.
2. ↑ Lynn R. Kahle, Eda Gurel-Atay, Eds. Communicating Sustainability for the Green Economy. New York: M.E. Sharpe, 2014. ISBN 978-0-7656-3680-5.
3. ↑ ^{Jump up to:3,0 3,1} UNEP, 2011, Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication, www.unep.org/greeneconomy
4. ↑ Runnals, D. (2011) „Environment and economy: joined at the hip or just strange bedfellows?“. S. A.P. I.EN. S. **4** (1)
5. ↑ „About UNFSS“ (en-US). UNFSS. Qaraldi: 2021-yil 3-mart.
6. ↑ „World Bank to lead economic push on nature protection“. BBC News. Qaraldi: 2016-yil 11-may.

